

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023
Paraisten kaupunginvaltuustolle

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA 2021–2025

Kaupunginvaltuuston toimikaudelle 2021–2025 valitseman tarkastuslautakunnan kokoonpano on seuraava:

Varsinaiset jäsenet

Varajäsenet

Hanna Järvinen (puheenjohtaja, Kok.)	Tuire Eastwood (KD)
Jan Eriksson (varapuheenjohtaja, RKP)	Anders Kjellman (RKP)
Andreas Andersson (RKP)	Olof Elenius (RKP)
Roy Färm (RKP)	Fredrik Jensén (RKP)
Soili Svanström (RKP)	Sanna Nymalm (RKP)
Mona Rönholm (RKP)	Eva Johansson (RKP)
Widar Nyberg (SDP)	Roger Henriksson (SDP)
Egon Nordström (Vihr.)	Sanna Autio (Vihr.)
Anna-Mari Manninen (PS)	Petri Julin (PS)

Tarkastuslautakuntaan tehtiin vuoden aikana seuraavat muutokset:

Jan Eriksson korvasi Thomas Björkrothin. Roy Färm korvasi Tom Koppen. Egon Nordström korvasi Hannu Sveginin.

Kuntalain 121 §:ssä tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään seuraavaa:

”Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.”

Tehtävän suorittamiseksi tarkastuslautakunta on tutustunut muun muassa seuraaviin asiakirjoihin:

- hallintoelinten pöytäkirjat
- talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2023–2025
- talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2024–2026
- kaupunginhallituksen allekirjoittama vuoden 2023 tilinpäätös
- tilintarkastuksen raportit
- vuoden 2023 henkilöstöraportti
- vuoden 2023 hyvinvointikertomus

Tarkastuslautakunta on pitänyt kahdeksan kokousta koskien toimintavuoden 2023 arviointia, kuullut vastuullisia viranhaltijoita ja tutustunut eri vastuualueisiin erikseen vahvistetun työohjelman mukaisesti. Lakisääteisen tilintarkastuksen on hoitanut BDO Audiator Oy JHT, KHT Andreas Holmgårdin toimiessa vastuunalaisena tilintarkastajana. Andreas Holmgård on toiminut myös tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Tarkastuslautakunta on vuoden aikana kuullut kasvatuksen ja koulutuksen viranhaltijoita sekä kaupungin johtoa. Lisäksi tarkastuslautakunta on kuullut ympäristön ja tekniikan viranhaltijoita Nauvon öljyonnettomuudesta.

Tarkastuslautakunnan jäsenistä viisi osallistui BDO Audiatorin syksyllä järjestämään koulutusseminaariin.

2. YLEISTÄ TAVOITTEISTA JA NIIDEN TOTEUTUMISESTA

2.1. Tavoitteet

Kaupunginvaltuusto on vuoden 2023 talousarviossa vahvistanut kaupungin toimielinten sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisesta on tehty selkoa vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunnan analyysi tavoitteiden toteutumisesta käy ilmi tästä arviointikertomuksesta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuosi 2023 on ollut erittäin haastava, mutta siitä huolimatta on saatu aikaan paljon. Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä hyvästä työstä. Poimintoja siitä, mitä on tehty:

- Sosiaali- ja terveydenhuolto siirrettiin Varhalle.
- Otettiin käyttöön uusi hallintosääntö, organisaatiomalli ja elinvoimatoimialalle valiokuntamalli.
- Toteutettiin uusi graafinen ilme.
- Oppimiskeskus Brava valmistui.
- Liityttiin Visit Turku Archipelagoon.
- Rekrytoitiin uusi kaupunginjohtaja.
- Yhteistyötä yrittäjien kanssa aktivoitiin.

2.2. Kaupungin talousarvion sitovuustaso, strategiset tavoitteet sekä tavoitteiden asettaminen ja seuranta

Talousarvion sitovuustaso on kauttaaltaan määritelty nettotasoksi. Kaupungin vuoden 2023 talouden toteuma osoittaa noin 2,8 miljoonan euron ylijäämää, kun alun perin talousarvioon oli budjetoitu 1,7 euron ylijäämä ja muutettuun talousarvioon 1,3 miljoonan euron ylijäämä.

Toteuman ja alkuperäisen talousarvion välisen erotuksen selittää suotuisa verokertymä ja korkosuojausten myynnistä saatu myyntivoitto.

3. YLEISTEN TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN

3.1. Yleistä

Paraisten kaupungin vuoden 2023 tilinpäätös osoittaa noin 2,8 miljoonaa euroa ylijäämää. Ylijäämän myötä kaupungilla on tilinpäätöksessä noin 13,77 miljoonaa euroa kertynyttä ylijäämää.

Toiminnan kustannukset ovat toteutuneet noin 1 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota suurempina. Tämä selittyy Nauvossa tapahtuneella öljyonnettomuudella, jonka kustannukset olivat noin 1 miljoonaa euroa. Kustannukset maksaa valtion öljysuojarahasto.

Kaupungin velka oli vuoden 2023 lopussa 46 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 41,5 miljoonaa euroa. Tämä vastaa 3 068 euron velkaa asukasta kohden. Vuonna 2023 maan keskiarvo oli 3 377 euroa asukasta kohden. Kaupungin velan on budjetoitu lisääntyvän runsaalla 14 miljoonalla eurolla suunnitelmakaudella 2024–2026.

Yleistä konsernin talouden toteumasta ja tavoitteiden toteutumisesta

Paraisten kaupungin konsernin tulostoteuma vuonna 2023 oli 2,9 miljoonaa euroa. Konsernitaseella vuoden 2023 taseessa on kertynyttä ylijäämää 16,9 miljoonaa euroa.

Konsernin lainanotto oli 47,7 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 55 miljoonaa euroa. Asukasta kohden konsernin lainanotto vuoden 2023 tilinpäätöksessä on 3 673 euroa. Suuri vähennys vuoteen 2022 verrattuna selittyy kuntayhtymien siirtymisellä Varhalle.

Kaupungin ja konsernin vuoden 2023 tilinpäätöstoteuman voidaan todeta täyttävän kuntalaissa asetetut talouden tasapainokriteerit.

Kuntalain mukainen talouden tasapainottaminen jatkossa

Kuntalaissa nostetaan talouden tasapainottamisen osalta esiin seuraavat kriisikuntakriteerit 118 §:ssä:

- 1) Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.
- 2) Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.
- 3) Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.
- 4) Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksissä kyseiset tunnusluvut näyttävät Paraisten kaupungin osalta seuraavilta:

Tunnusluku	2022	2023	Koko maa (2022)
1) Vuosikate poistoista, %, konserni	103,7 %	136,4 %	141 %
2) Tuloveroprosentti	20 %	7,86 %	20,02 %
3) Lainakanta ml. vuokravastuut, €/asukas, konserni	3 983 €	3 218 €	9 367 €
4) Lainanhoitokate, konserni	1,58	3,05	1,2

Koosteen perusteella voidaan todeta, että mikään kriisikunnaksi luokittelun tunnusluvuista ei täyty vuoden 2023 tilinpäätöksessä.

Yleistä toiminnoista

Vuosi 2023 oli kaupungissa turbulenti:

Koska sosiaali- ja terveydenhuolto siirtyi Varhalle, oli korjattava kaupungin hallintosääntöä. Samalla päätettiin kehittää organisaatiota myös muuten. Haluttiin luoda luottamusmiespohjainen valmisteluelin – valiokunta valmistelemaan hallitukselle tuotavia elinvoima-asioita.

Uudella mallilla oli useita haasteita: täytäntöönpanon haasteena oli muun muassa hallintosääntöön jääneet ristiriitaisuudet, muutoksen johtamispuute, osan henkilöstöstä pitäytyminen vanhoissa käytännöissä (osa viranhaltijoista oli itseohjautuvia, mikä on ollut ongelma muutostilanteissa) ja perustetun valiokunnan puheenjohtajien ja sihteerien vaihtuvuus jne.

Kaupunginjohtajan irtisanoutuminen syyskuussa 2023 oli prosessi, joka alkoi jo huhtikuussa 2023 ja joka vaikutti vahvasti sekä organisaation toimivuuteen että henkilöstön hyvinvointiin. On tarvittu paljon ulkopuolista apua henkilöstön jaksamisen tueksi.

3.2. Talousarvion toteutuminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että talousarvion toteuma vastaa kokonaisuutena valtuuston vahvistamaa talousarviota ja että talousarviokuri on yleisesti ottaen ollut hyvä. Talousarvion toteutumista on analysoitu tarkemmin alla.

Tuloslaskelman toteutuminen

	Talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023
Toimintatuotot				
Myyntituotot	6 442 935	6 311 759	6 586 808	275 049
Maksutuotot	1 684 300	1 684 300	1 668 477	-15 823
Tuet ja avustukset	1 430 830	1 430 830	3 053 184	1 622 355
Muut toimintatuotot	17 784 165	17 479 065	17 658 045	178 980
	27 342 230	26 905 954	28 966 515	2 060 561
Toimintakulut				
Henkilöstömenot				
Palkat ja palkkiot	-26 376 538	-26 826 422	-27 148 557	-322 135
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-5 468 134	-5 546 863	-5 601 187	-54 324
Muut henkilösivukulut	-1 128 023	-1 147 410	-914 515	232 895
Palvelujen ostot	-18 759 978	-18 904 702	-20 121 728	-1 217 026
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 074 857	-6 164 857	-5 681 557	483 300
Avustukset	-1 555 575	-1 615 575	-1 646 661	-31 086
Muut toimintakulut	-11 875 537	-11 951 117	-12 070 857	-119 740
	-71 238 642	-72 156 946	-73 185 061	-1 028 116
Toimintakate	-43 896 412	-45 250 992	-44 218 547	1 032 445
Verotulot	42 437 813	43 395 381	43 479 382	84 001
Valtionosuudet	10 554 458	10 554 458	10 717 475	163 017
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0	0	2 653	2 653
Muut rahoitustuotot	100 000	1 078 141	1 174 896	96 755
Korkokulut	-940 000	-940 000	-875 154	64 846
Muut rahoituskulut	-10 000	-10 000	-48 188	-38 188
	-850 000	128 141	254 206	126 065
Vuosikate	8 245 859	8 826 988	10 232 516	1 405 528
Poistot ja arvonalentumiset	-6 584 000	-7 567 472	-7 470 452	97 020
Satunaiset erät	0	0	0	0
Tilikauden tulos	1 661 859	1 259 516	2 762 065	1 502 549
Poistoerojen lisäys (-) tai vähennys (+)	41 152	41 152	41 153	1
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 703 011	1 300 668	2 803 217	1 502 549

Käyttötalouden toteutuminen

Sitovuustasoksi on määritelty kunkin vastualueen toimintakate erikseen. Yksiköllä on oikeus järjestää toimintansa sen puitteissa. Vastuualueilla ei esiinny olennaisia ylityksiä.

Investointiosan toteutuminen

Investointien nettokustannukset olivat 11,5 miljoonaa euroa, kun niiden nettokustannuksiksi oli budjetoitu 12,5 miljoonaa euroa.

Lainanoton toteutuminen

Lainanoton oli alkuperäisessä ja muutetussa talousarviossa budjetoitu lisääntyvän 7,8 miljoonalla eurolla netto. Toteutmana oli, että lainanotto lisääntyi 0,8 miljoonalla eurolla netto. Rahoitus toteutui näin ollen noin 7 miljoonaa euroa budjetoitua parempana. Poikkeama johtuu kassavarojen käyttämisestä investointeihin ja budjetoitua paremmasta vuosikatteesta.

3.3. Strategiset tavoitteet

Kaupunki on vahvistanut strategian, jossa on määritelty kaupungin strategiset tavoitteet ja kuvailtu tavoiteltu muutos. Strategiassa on vahvistettu tavoitteet ja mittarit neljälle painopistealueelle. Valtuustokauden tavoitteiden saavuttamiseksi talousarvion laatimisen yhteydessä vahvistetaan vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet.

Strategiset painopistealueet ovat:

Tilikaudelle 2023 oli vahvistettu 21 strategista tavoitetta.

- Tarkastuslautakunta katsoo, että strategisia tavoitteita on oltava vähemmän ja/tai ne pitäisi kytkeä paremmin yhteen.
- Konkreettisempaa työtä tulomuuton lisäämiseksi, erityisesti vuokra-asuntojen ja tonttien kaavoituksen muodossa, peräänkuulutetaan.

3.4. Yleiset toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunta toteaa, että taloudelliset tavoitteet saavutettiin kokonaisuutena, vaikka kustannusten kasvu huolestuttaa tarkastuslautakuntaa. Tarkastuslautakunta arvioi, että valtaosa toiminnallisista tavoitteista saavutettiin.

Tavoitteet ja tavoitemittarit ovat suurelta osin vaikeasti mitattavia, koska tavoitteet ovat epämääräisiä ja tavoitemittareista raportointi tapahtuu juoksevan tekstin muodossa.

Hyville tavoitteille ja tavoitemittareille on tunnusomaista, että

- tavoite on yksiselitteinen ja riittävän konkreettinen
- tavoitteeseen kytketty tavoitemittari ilmaisee toimenpiteiden tuloksen eikä keskity itse toimenpiteeseen
- tavoite on ilmaistu siten, että tavoitteiden saavuttamista tai saavuttamatta jäämistä pystytään mittaamaan ja arvioimaan
- aloittaminen, suunnittelu tai muu toimenpide ei itsessään ole tavoite, vaan tavoitteeseen päästään vain tekemällä oikeita asioita oikein.

Tavoitteet ja tavoitemittarit tulee esittää taulukkomuodossa juoksevan tekstin sijaan, jolloin tavoiteohjaus selkeytyy ja tiedon saavutettavuus paranee.

4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN HALLINTOKUNNITTAIN

4.1. Hallinto ja tukipalvelut

Hallinnon ja tukipalvelujen talouden toteuma on kokonaisuutena toteutunut talousarvion mukaisesti. Budjetoitu toimintakate ylittyi noin 480 000 eurolla.

Alla on tehty selkoa toimintokohtaisista tavoitteista.

Konsernihallinto

Konsernihallintoon kuuluvien vastualueiden mittavin työ vuonna 2023 oli toteuttaa organisaatiomuutos, jossa kaupunki siirtyi vain kolmeen toimialaan. Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnianhimoinen organisaatiomuutos on jäänyt puolitiehen ja on osaltaan aiheuttanut epävarmuutta kaupungin henkilöstön keskuudessa.

Seuraavat tekijät ovat vaikuttaneet siihen, että organisaatiomuutos ei ole saavuttanut sille asetettuja odotuksia:

- Hallintosääntöä ei ollut päivitetty vastaamaan riittävästi organisaatiomuutosta, kun se otettiin käyttöön, mikä on aiheuttanut epävarmuutta kaupungin henkilöstön ja luottamushenkilöiden keskuudessa.
- Muutostyön johtaminen ei ole ollut riittävän aktiivista. Organisaatiomuutos olisi vaatinut onnistuakseen selkeämpää muutosjohtamista. Muutostyöstä on puuttunut selkeä suunnitelma muutoksen johtamisesta.
- Kaupunginjohtajan eroaminen vaikutti osaltaan siihen, ettei muutostyötä voitu toteuttaa suunnitellusti. Johtavilla viranhaltijoilla oli liikaa päivittäisiä rutiinitöitä, jotta he olisivat voineet johtaa organisaatiomuutosta.

Tekniikka ja infra

Tekniikka ja infra on pääosin saavuttanut taloudelliset tavoitteensa. Taloudellisesti vuosi 2023 oli edelleen haastava, koska erityisesti tavaroiden, materiaalien ja polttoaineiden kustannukset olivat edelleen korkealla tasolla. Toiminta toteutettiin pääasiassa talousarvion mukaisesti, mutta joitakin kunnossapitotoimia lykättiin kustannusten pienentämiseksi.

Kaupungin tieverkon korjausvelka huolestuttaa edelleen tarkastuslautakuntaa.

Tarkastuslautakunta kuuli erikseen kaupungin viranhaltijoita Nauvossa tapahtuneesta öljyonnettomuudesta, jossa trolari upposi. Öljyonnettomuuden puhdistustoimenpiteet maksoivat noin 1 miljoona euroa. Kaupunki anoo toimenpiteiden korvaamista valtion öljysuojarahastolta. Kaupungin öljyonnettomuusriskit ovat merkittävät kaupungin maantieteellisen sijainnin vuoksi. Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa uusien öljyonnettomuuksien riskin kunnollista kartoittamista saaristossa uusien onnettomuuksien riskin minimoimiseksi ja kansalaisten valistamiseksi ympäristöriskeistä. Tarkastuslautakunta katsoo myös, että kaupungin olisi perustettava whistleblowing-kanava, jotta asukkaat voivat raportoida riskeistä kaupungille ennaltaehkäisevässä tarkoituksessa.

Tilapalvelut

Kiinteistöjen taloudelliset tavoitteet täyttyivät. Uutta vuoden 2023 toiminnassa oli, että suuri osa kaupungin kiinteistöistä vuokrattiin vuoden 2023 alusta Varhalle kolmivuotisella vuokrasopimuksella, johon sisältyy yhden vuoden optio.

Varhan kanssa tehty vuokrasopimus on vahvistettu lakiin perustuen ja vuokrakauden päätyttyä vuokra tullaan vahvistamaan markkinaehtoisesti. Koska kunnat eivät saa harjoittaa toimintaa kilpailutilanteessa markkinoilla, kaupungilla on velvollisuus yhtiöittää kiinteistö vuokrasopimuksen päätyttyä. Varhan kanssa tehty vuokrasopimus tuo merkittäviä kassavirtoja kaupungille. Näin ollen on erittäin tärkeää, että kiinteistöjen yhtiöittämisprosessi toteutetaan siten, että kiinteistötuloista tulevaisuudessa saatavat tulot ovat ennakoitavissa. Se, että kaupungista on tullut merkittävä kiinteistöjen vuokralle antaja, lisää merkittävästi kaupungin taloudellisia riskejä. Myös hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on riski kaupungille.

Tarkastuslautakunta katsoo jälleen, että tilapankkia on aktivoitava, jotta kaupunki voi vähentää kiinteistömassansa. Tarkastuslautakunta toivoo, että kaupunki arvioisi, olisiko tarkoituksenmukaisempaa myydä aktiivisemmalla otteella enemmän kiinteistöjä nopeammin, esimerkiksi tarkastelemalla, mitkä kiinteistöt voitaisiin luovuttaa perustettavalle kiinteistöyhtiölle ja että kiinteistöyhtiölle annettaisiin mandaatti/tavoitteet hoitaa kiinteistöjen myyntiä/kehittämistä siellä, missä se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Bravan uudisrakentaminen on toteutunut talousarvion mukaisesti sekä aikataulullisesti että taloudellisesti kaikista alan haasteista huolimatta.

Vesihuolto

Taloudelliset tavoitteet toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti. Taloudellisesti vuosi 2023 oli edelleen haastava ja vaati yhteensä 270 000 euroa lisämäärärahaa. Veden ja jäteveden volyympiperusteisen myynnin väheneminen jatkuu. Myös rakennusalan taantuma on vähentänyt myytyjen liittymien määrää.

Vesihuoltolaitoksen korjausvelka huolestuttaa tarkastuslautakuntaa. Korjausvelka tulee ajan mittaan todennäköisesti merkitsemään korotuksia vedenhintaan. Vesihuollolle tulee antaa mahdollisuus rahoittaa saneerauksia oman taloutensa puitteissa niin, että se voidaan tehdä taloudellisesti kestäväällä tavalla ilman, että saneerauksiin kuluu verovaroja tai että korotettuja vesimaksuja käytetään peruspalveluihin.

Konsernin tavoitteet

Tarkastuslautakunta katsoo, että sekä taloudelliset että toiminnalliset konsernitavoitteet on pääosin saavutettu.

Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa kuitenkin konserniyhtiöissä aktiivisempaa työtä vuokra-asuntojen ja myös edullisten vuokra-asuntojen kehittämiseksi kaupunkiin tulomuuton edistämiseksi.

5. Elinvoima

Elinvoimatoimiala syntyi organisaatiomuutoksen myötä ja käsittää seuraavat vastuualueet: hyvinvointi, elinkeinoelämä ja matkailu, yhteydet ja joukkoliikenne, kansalaisopisto, kulttuuri ja vapaa-aika, kirjasto, lupapalvelut, mittaus ja kaavoitus.

Elinvoimatoimialan rooli työskennellä toimialarajat ylittäen aktiivisesti asukkaiden, poliitikkojen ja kaupungin viranhaltijoiden välisen yhteistyön kehittämiseksi ei ole löytänyt paikkaansa organisaatiosta. Tarkastuslautakunta katsoo, että valiokuntatyöskentely on ollut epämääräistä ja että toimialan toiminta ylipäättään on ollut epämääräistä. Kaupungin tulee kehittää valiokuntatyötä niin, että asiat etenevät selkeämmin päätöksentekoon.

Elinvoimatoimiala saavuttaa taloudelliset tavoitteensa. Alla on tehty selkoa keskeisimpien tavoitteiden toteutumisesta:

Kaavoitus

Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupungilla on oltava aktiivisempi ote ja uudenlaista ajattelua tonttien kaavoituksessa ja markkinoinnissa, koska sillä on ratkaiseva merkitys kaupungin tulomuutolle. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin ei pidä katsoa omaa lyhyen aikavälin taloudellista hyötyä kaupungin maa-alueiden kaavoituksessa ja jalostamisessa, vaan myös kaavoittaa yksityisiä maita siellä, missä kysyntää on. Aktiivisempi työ olemassa olevien alueiden tiivistämiseksi myös kaupungin pohjoisosissa, Kirjalassa, Lielahdessa ja Lemlahdessa voisi myös auttaa laajentamaan tonttitarjontaa, mikä pidemmän päälle toivon mukaan lisää tulomuuttoa. Tarkastuslautakunta toivoo myös, että kaupunki myötävaikuttaa kaupungin olemassa olevien maaseutukylien elinvoiman parantamiseen. Tarvitaan myös aktiivista panosta maakuntakaavan muuttamiseksi.

Tarkastuslautakunta katsookin, että kaupungin tulee tonttien kaavoituksessa ja myynnissä tarkastella asiakkaiden toiveita ja tarpeita ja kaavoittaa tontteja sen mukaan. Laaja ja monipuolinen tonttitarjonta lisännee tonttien kysyntää. Tulomuuton taloudellinen hyöty kaupungille on moninkertainen tonttimaan myynnistä saatavaan taloudelliseen hyötyyn verrattuna.

Tarkastuslautakunta katsoo myös, että kaupungin on toimittava aktiivisemmin sen puolesta, että houkuttelevia vuokra-asuntoja olisi tarjolla kaikissa kunnanosissa, joissa niille on kysyntää.

6. Kasvatus ja koulutus

Toimialan muutetut taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Tarkastuslautakunta katsoo, että resurssien jakautumisen ja toiminnallisten mittareiden tulee ruotsinkielisen ja suomenkielisen koulutuksen välillä olla selkeämpiä, jotta niitä on helpompi vertailla keskenään, eli että esimerkiksi yleishallinnolla on oma kustannuspaikkansa, jotta toimintojen kustannukset olisivat vertailukelpoisia. Kustannusten jakautumisen parempi läpinäkyvyys lisäisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan luottamusta toimialaa kohtaan, koska nykyisellä kustannusten jakautumismallilla resurssien jakautumisesta voi helposti syntyä virheellisiä tulkintoja.

Alla on tehty selkoa keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että oppimiskeskus Brava on toteutunut määräajassa ja hankkeelle asetettujen taloudellisten kehysten puitteissa, mutta toteaa seuraavaa:

- Kieliryhmien välinen yhteistyö ei ole saavuttanut hankkeelle asetettuja tavoitteita. Esimerkiksi yhteisiä järjestyssääntöjä ei ole vielä saatu, vaikka tavoitteena on ollut, että ne ovat yhteiset. Tarkastuslautakunta katsoo, että koulujen tulee ottaa mallia varhaiskasvatuksen kieliryhmien välisestä yhteistyöstä ja edistää kielikylypyä siellä, missä se on mahdollista. Axxellin koulurakennuksen valmistuessa siitä aiheutuvat muutokset on huomioitava järjestyssäännöissä.
- Bravassa on jo nyt tilanpuutetta, mistä tarkastuslautakunta on huolissaan.
- Tarkastuslautakunta toivoo, että Bravan tilojen käyttöä aktivoidaan niin, että niitä käytetään mahdollisimman aktiivisesti myös iltaisin.

Tarkastuslautakunta toteaa myös, että uutta kouluverkkoselvitystä ei ole tehty, vaikka sellainen on kaupungin taloudellisen tilanteen kannalta välttämätön.

7. MUUTA

7.1. Edellisvuonna huomautettujen asioiden korjaaminen

Kiinteistöjen myynti

Tarkastuslautakunta on peräänkuuluttanut kaupungin kiinteistöjen kohdalla nopeampaa ja tehokkaampaa myyntiprosessia. Tarkastuslautakunnalle annetun vastauksen mukaan prosessi on hidas ja kankea ja jumittuu poliittiseen päätöksentekoon. Tarkastuslautakunta kehottaa teknistä jaostoa käsittelemään asiaa ja muuttamaan omia prosessejaan koko myyntiprosessin nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi, mukaan lukien myös kiinteistöjen myyntiin tulevista edeltävistä vaiheista prosessissa. Arviointikertomukseen annetussa vastineessa yksi toimenpide prosessin nopeuttamiseksi oli sisällyttää myytävänä olevien kiinteistöjen lista talousarvioon, mitä ei ole tehty.

Rakennusvalvonta ja kaavoitus

Tarkastuslautakunta kiittää siitä, että asiakastutkimusmittaus on tehty ja että vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituisiksi asunnoiksi on edistetty.

Henkilöstö

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunki on saanut työsuojelupäällikön, joka ei kuulu kaupungin johtoon.

7.2. Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konserniohjaus

Toimintakertomuksessa on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tehty asianmukaisesti selkoa riskienhallinnasta, sisäisestä valvonnasta ja konserniohjauksesta.

Tarkastuslautakunta arvioi kaupungin sisäisen valvonnan ja konserniohjauksen rutiinien olevan hyvällä tasolla ja haluaa osoittaa kiitoksen kaupungin viranhaltijoille, jotka työskentelevät jatkuvasti sisäisen valvonnan ja kaupungin hallinnon avoimuuden parantamiseksi.

7.3. Henkilöstö

- Kaupungin turbulenti vuosi on vaatinut paljon ulkopuolisia resursseja.
- Tarkastuslautakunta toteaa, että sairauspoissaolot ovat vähentyneet, mikä on hyvä asia.
- Tarkastuslautakunta haluaa kiittää kaupungin sitoutunutta henkilöstöä hyvästä vuodesta.

7.4. Hyvinvointikertomus

Paraisten kaupungilla on vuosille 2021–2025 laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, jossa nostetaan esiin terveydenedistämistyön taustatekijät, vahvuudet ja kehittämistarpeet. Suunnitelma sisältää painopistealueet, tavoitteet ja toimenpiteet, joista raportoidaan vuosittain kaupunginvaltuustolle.

Kunnille on vuodesta 2023 alkaen otettu valtionosuuden lisäosana käyttöön ns. HYTE-kerroin asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä aktiivisesti edistävien kuntien palkitsemiseksi. HYTE-kerroin perustuu TEAviisarin pisteisiin ja asukkaiden terveyteen. Paraisten HYTE-kerroin vuonna 2023 oli 18,1 euroa/asukas, kun se vuonna 2022 oli 16,6 euroa/asukas, joten kaupunki on menossa oikeaan suuntaan.

Tarkastuslautakunta katsoo, että hyvinvointia seuraavien mittareiden mukaan asukkaiden hyvinvointi paranee. TEAviisarin tulokset ovat hieman parantuneet ja myös HYTE-kerroin on parantunut. Lasten ja nuorten, työikäisten ja ikäihmisten hyvinvointia koskevat tavoitteet ovat konkreettisia. Kaupunginvaltuustolle tulee laatia ensi vuonna laajempi hyvinvointiraportti.

8. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa seuraavaa yhteenvetona vuoden 2023 arvioinnista:

Kokonaisuutena tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2023 toteuma oli erittäin hyvä, ja se haluaa kiittää viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä hyvästä työstä. Työ ei kuitenkaan koskaan lopu, ja kaupungilla on edelleen monia ongelmia, jotka tulee jatkossa korjata ja selvittää. Tarkastuslautakunta haluaa tuoda esiin seuraavat ongelmat, joihin tulee jatkossa kiinnittää huomiota:

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kaupunginvaltuusto pyytää kaupunginhallituksen vastinetta seuraavissa arviointikertomuksen luvuissa esitettyihin havaintoihin 30.9. mennessä:

- Konkreettiset toimenpide-ehdotukset kaupungin maa-alueiden aktivoimiseksi tulomuuton edistämiseksi
- Toimenpiteet annettujen resurssien vertailtavuuden parantamiseksi ruotsinkielisen ja suomenkielisen koulutuksen välillä

Parainen 13.5.2024

Hanna Järvinen
Puheenjohtaja

Jan Eriksson
Varapuheenjohtaja

Andreas Andersson
Jäsen

Roy Färm
Jäsen

Soili Svanström
Jäsen

Mona Rönnholm
Jäsen